

Stavovi prema osobama sa invaliditetom

Centar za građansko obrazovanje (CGO)

Centar za građansko obrazovanje
Centre for Civic Education

ZAVOD ZA ZAPOS LJAVANJE CRNE GORE
EMPLOYMENT AGENCY OF MONTENEGRO

Metodologija istraživanja

Realizacija:	Telefonsko istraživanje sprovedeno u periodu od 3 - 6.10.2017. godine
Uzorački okvir:	Populacija Crne Gore 18+
Veličina uzorka:	803 ispitanika
Tip uzorka:	Dvoetačni slučajni reprezentativni stratifikovani uzorak <ul style="list-style-type: none">Izbor domaćinstva prostim slučajnim uzorkom (SRWoR)Izbor člana domaćinstva po kvotnom kriterijumu
Tip istraživanja:	Telefonsko anketiranje, upitnik prosečne dužine 7 minuta
Stratifikacija:	<ul style="list-style-type: none">Tipa naselja – urban/ruralGeo-ekonomskih regiona
Poststratifikacija:	Po polu, godinama i regionu
Greška:	$\pm 1.65\%$ za pojave sa incidencom od 5% $\pm 3.28\%$ za pojave sa incidencom od 25% $\pm 3.78\%$ za pojave sa incidencom od 50% (<i>marginalna greška</i>)

Opšta percepcija osoba sa invaliditetom

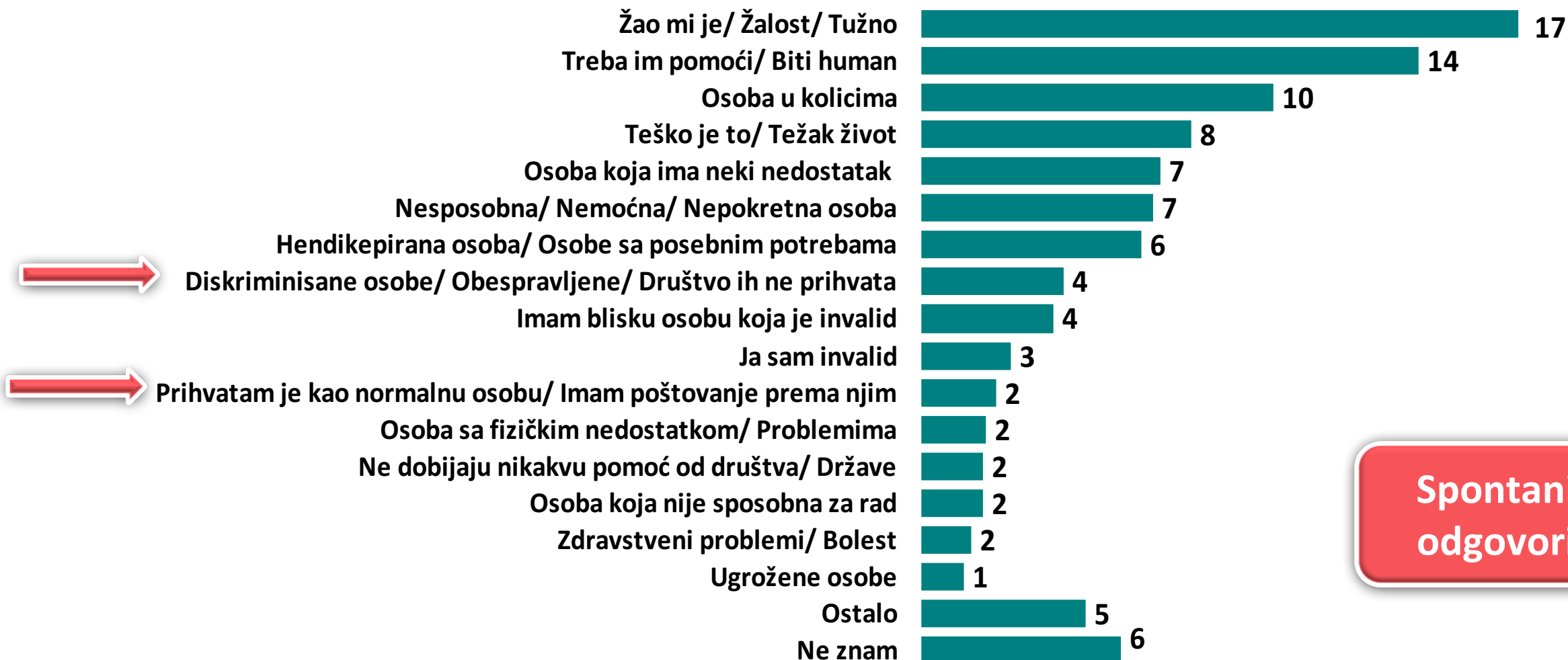

Ključni nalazi

1. Najčešće spontane asocijacije na osobe sa invaliditetom su one koje ukazuju na sažaljevanje ovih osoba ili na percepciju njihovih nedostataka. U mnogo manjoj mjeri se generiše **inkluzivni stav prema ovim osobama ili percepcija njihove aktuelne diskriminacije u društvu.**
2. Ipak, snažno je zastupljena svijest građana Crne Gore da je položaj osoba sa invaliditetom u ovom trenutku značajno narušen, a upravo se **radna sfera** percipira kao oblast u kojoj ove osobe najteže ostvaruju svoja prava.
3. Istovremeno, uočljivo je da građani Crne Gore **nijesu u dovoljnoj mjeri upoznati** sa postojanjem zakona kojim se zabranjuje diskriminacija osoba sa invaliditetom.

Građani Crne Gore u prvom planu spontano navode asocijacije koje ukazuju na sažaljevanje osoba sa invaliditetom ili na isticanje njihovih fizičkih nedostataka. Znatno rjeđe se kao spontane asocijacije ističu polja njihove diskriminacije ili inkluzivni stav prema njima.

Šta Vam prvo pada na pamet kada čujete termin osoba sa invaliditetom?

Spontani
odgovori

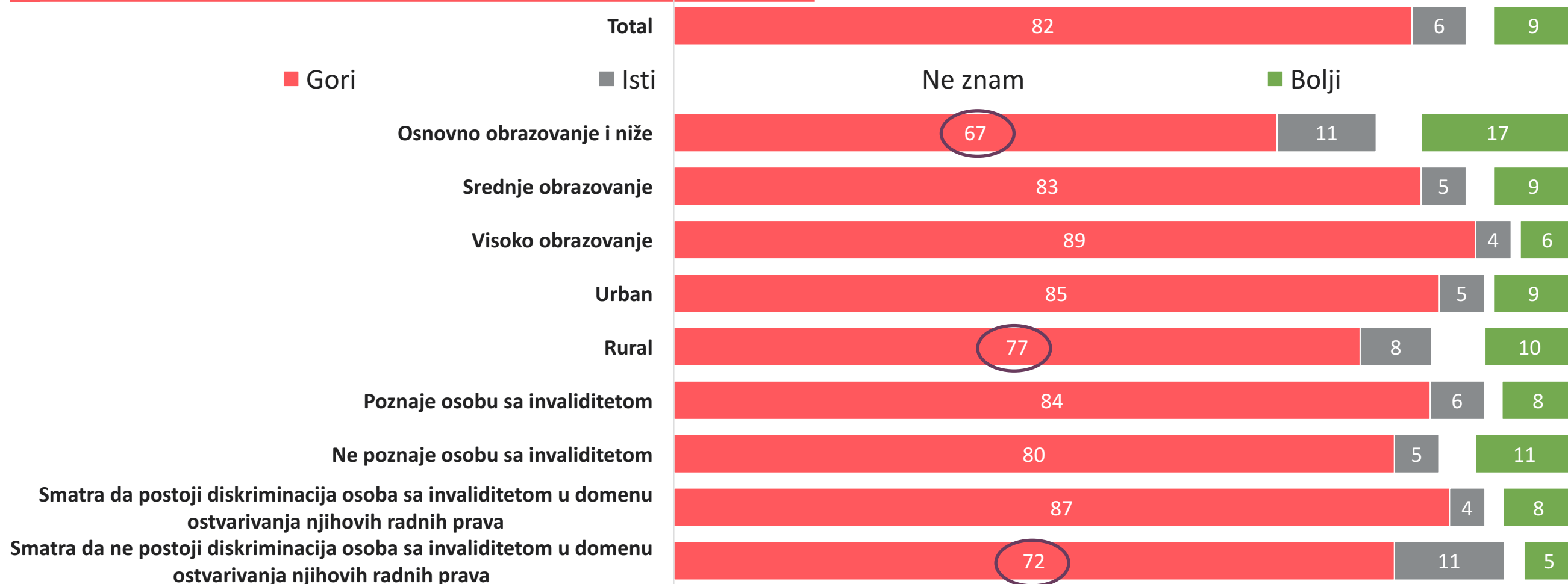
Ipak, u prosjeku, osam od 10 građana Crne Gore smatra da je položaj osoba sa invaliditetom narušeniji u odnosu na položaj prosječnih građana Crne Gore.

Što biste rekli, kakav je opšti položaj ovih osoba u Crnoj Gori u poređenju sa prosječnim građanima Crne Gore?

Iako među različitim grupama građana Crne Gore, dominira stav da je položaj osoba sa invaliditetom u Crnoj Gori narušen, pri čemu se registruje da je kod pojedinih grupa stanovništva ovaj stav zastupljen u nešto manjoj mjeri.

Što biste rekli, kakav je opšti položaj ovih osoba u Crnoj Gori u poređenju sa prosječnim građanima CG?

Dominantno se zapošljavanje percipira kao oblast u kojoj osobe sa invaliditetom najteže ostvaruju svoja prava. Zajedno sa napredovanjem u poslu, upravo radna sfera prema mišljenju građana Crne Gore predstavlja trenutno najveći problem za osobe sa invaliditetom.

Molim Vas da mi kažete tri oblasti za koje smatrate da osobe sa invaliditetom najteže ostvaruju svoja zakonska prava.

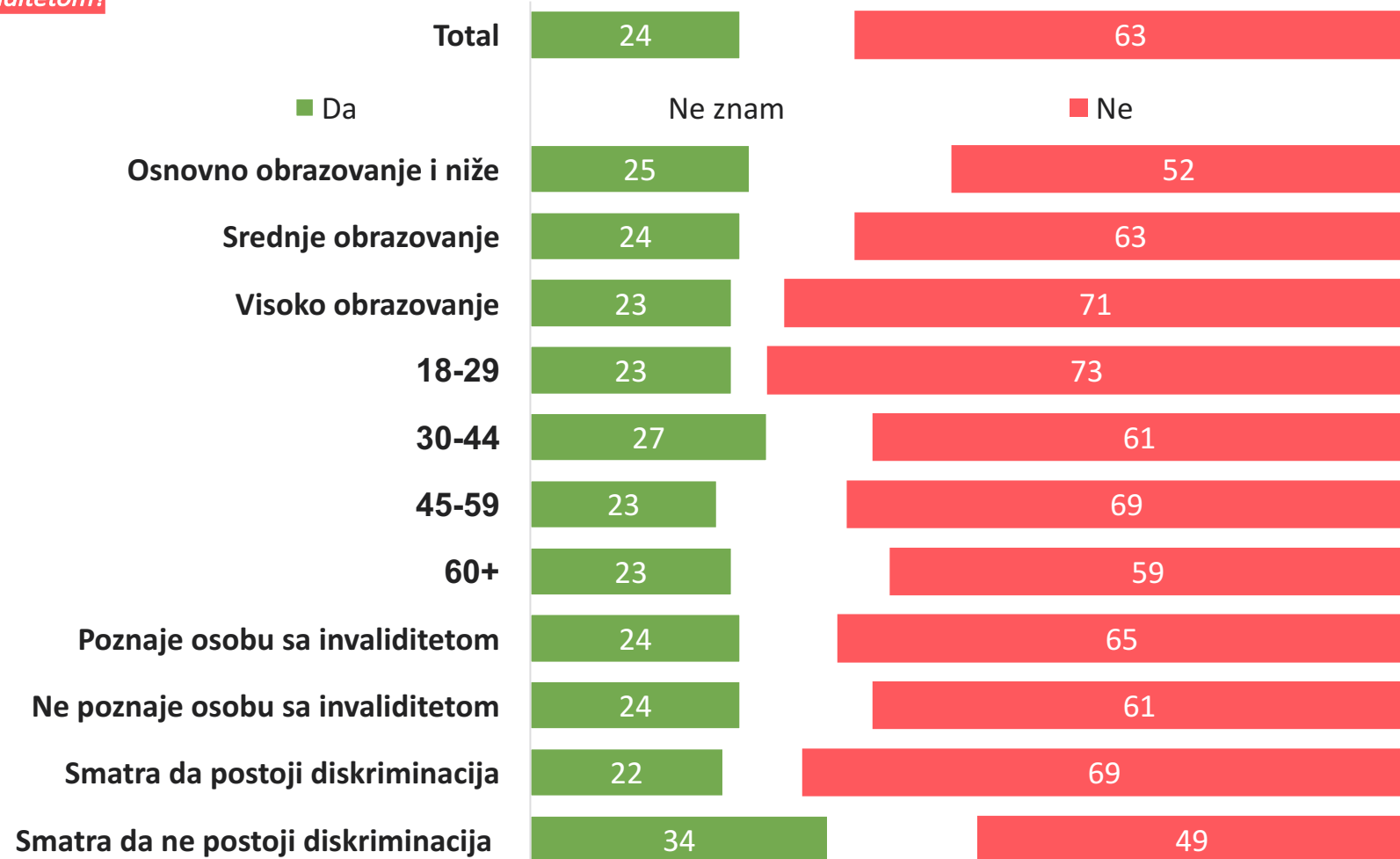
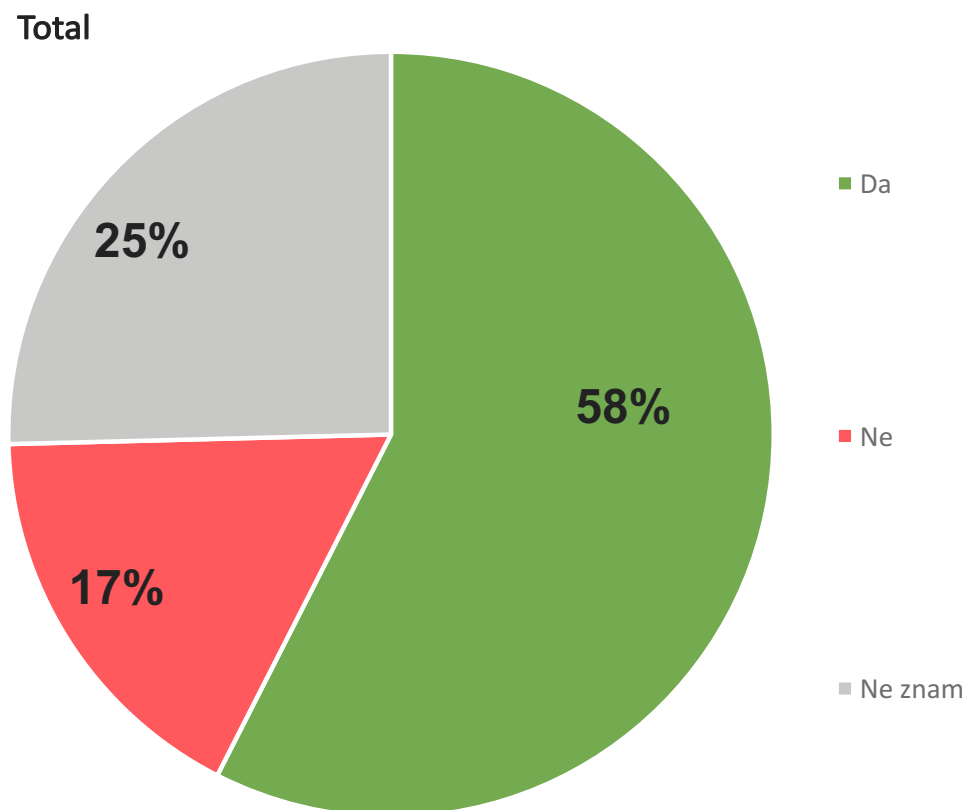

Spontani
odgovori

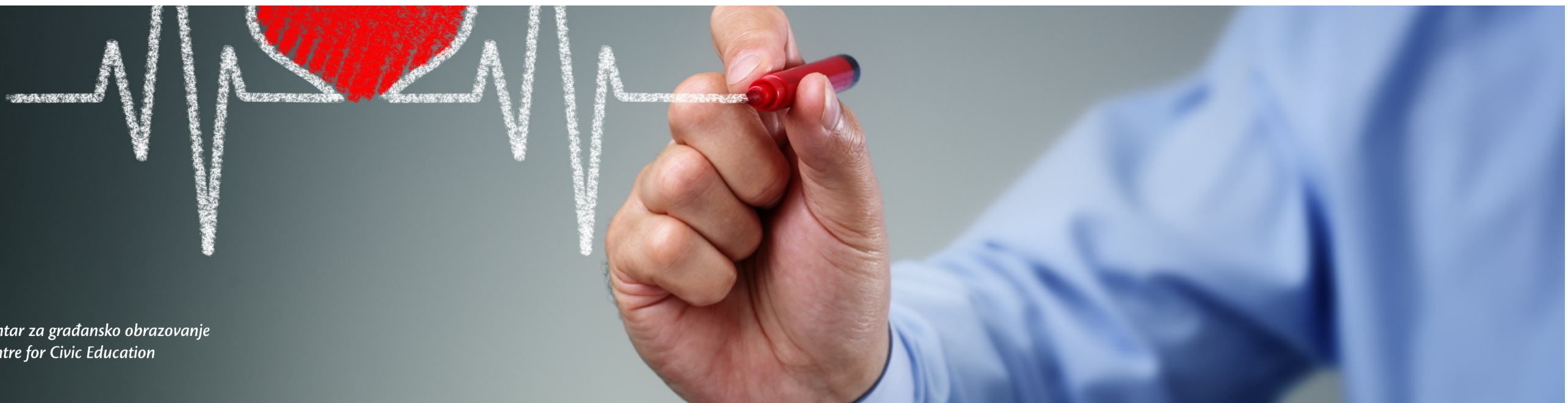
- Problem korišćenja javnih površina se češće navodi kod građana sa visokim obrazovanjem
- Obrazovanje učestalije navode žene i mlađi građani
- Socijalna zaštita češće biva navođena od strane građana starosti od 45 do 60 godina i građana nižeg obrazovanja

Ipak, u prosjeku, četiri od 10 građana Crne Gore u ovom trenutku ne zna da u Crnoj Gori postoji zakon koji zabranjuje diskriminaciju osoba sa invaliditetom. Pojedine sociodemografske grupe građana, ipak, pokazuju veći stepen znanja o postojanju ovog zakona.

Da li u Crnoj Gori postoji zakon kojim se zabranjuje diskriminacija osoba sa invaliditetom?

Osobe sa invaliditetom u Crnoj Gori i njihova radna prava

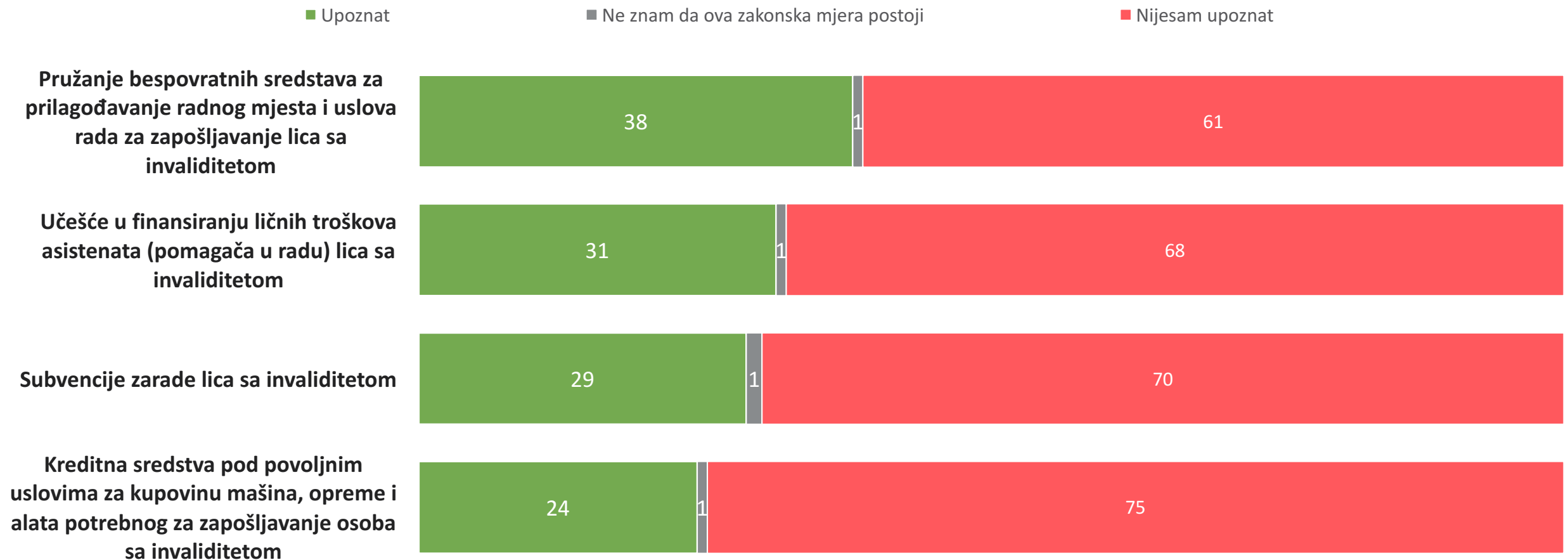

Ključni nalazi

1. Iako upoznatost sa konkretnim mjerama za zapošljavanje osoba sa invaliditetom **nije na potrebnom nivou**, deklarativno dominira snažno uvjerenje da je potrebno da osobe sa invaliditetom budu dio tržišta rada. Istovremeno, prisutan je **skepticizam** u pogledu uspješne primjene ovih mjera.
2. **Diskriminacija** u radnoj sferi osoba sa invaliditetom se ocjenjuje kao **prisutna** u Crnoj Gori i to najčešće u domenu samog **zapošljavanja** ovih osoba. Istovremeno, smatra se da ovi slučajevi često ostanu **nevidljivi** nadležnim ustanovama, prije svega zbog straha, ali i zbog drugih oblika naučene bespomoćnosti osoba sa invaliditetom.
3. Poslodavci se **ne percipiraju** kao dovoljno spremni da zaposle osobu sa invaliditetom još uvijek, prema mišljenju građana, jer poslodavci prevashodno ne žele da im na taj način **trpi posao**. Istovremeno, i nezanimljiv procenat građana smatra da kada bi se dovoljno novca izdvajalo sa osobama sa invaliditetom, onda da i **ne bi trebalo da budu zaposlene**.

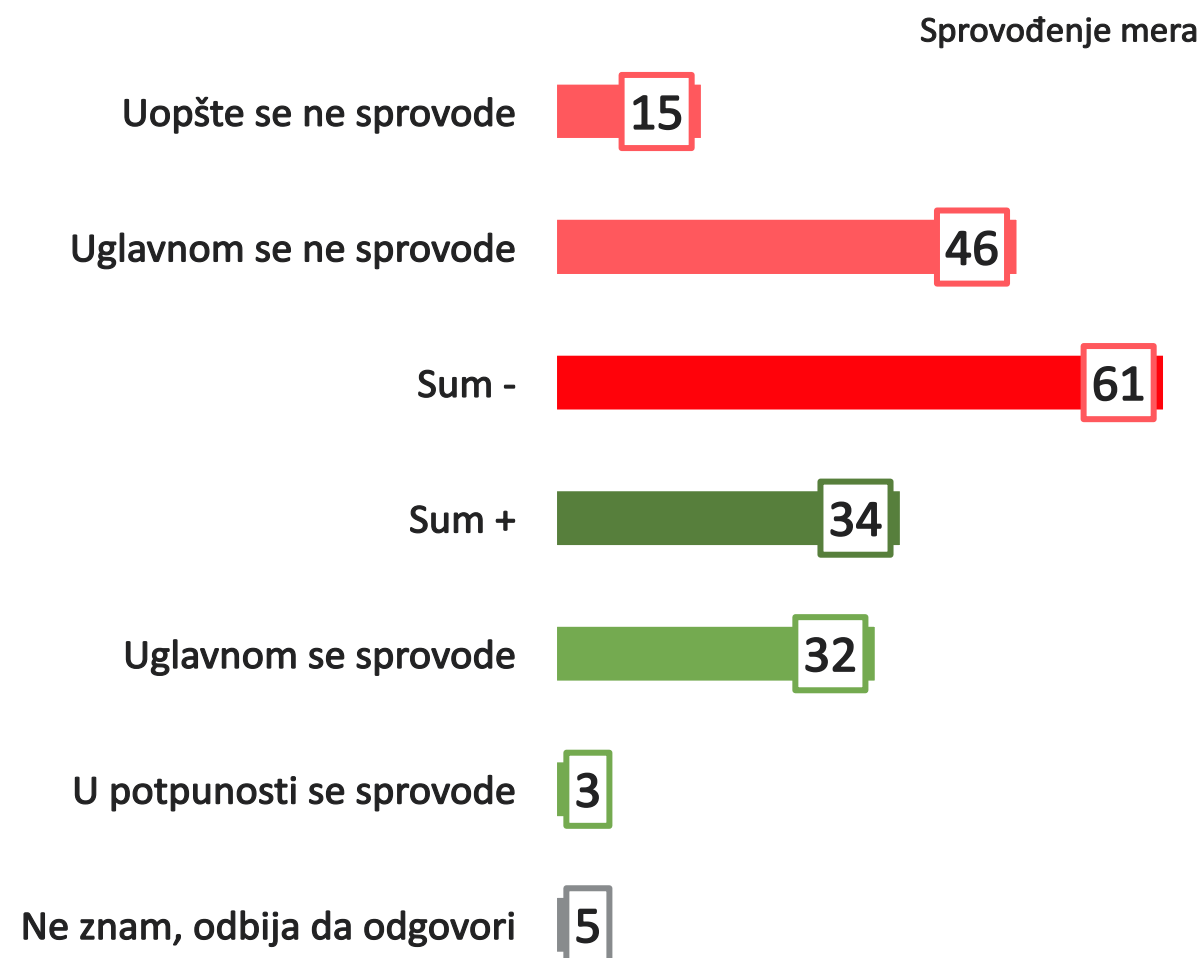
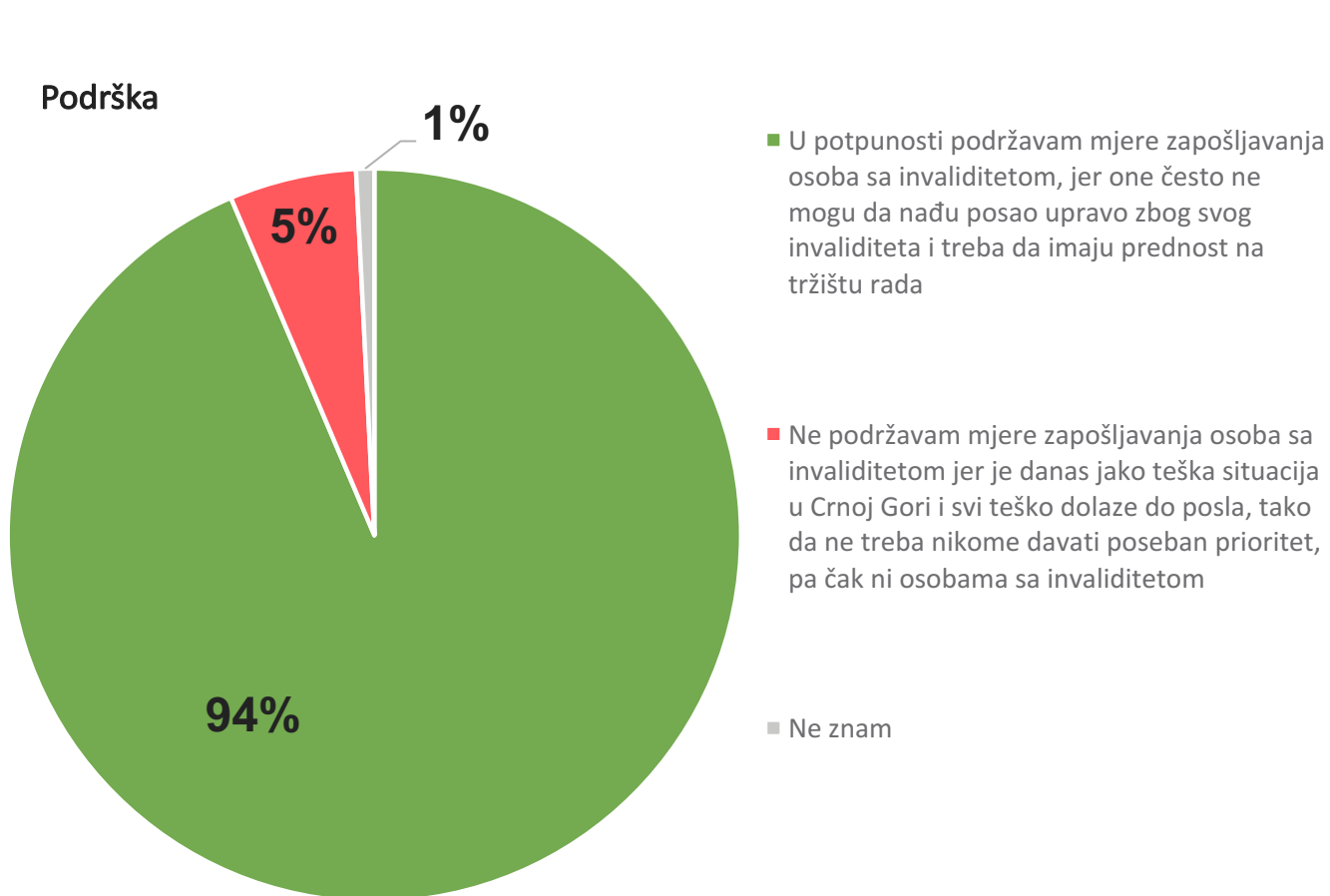
Upoznatost sa zakonskim mjerama usmjerenih ka podsticanju poslodavaca na zapošljavanje osoba sa invaliditetom je na niskom nivou. Očekivano, upoznatost je veća kod građana koji lično poznaju osobu sa invaliditetom.

Da li ste upoznati sa sljedećim zakonskim mjerama koje podstiču poslodavce da zapošljavaju lica sa invaliditetom?

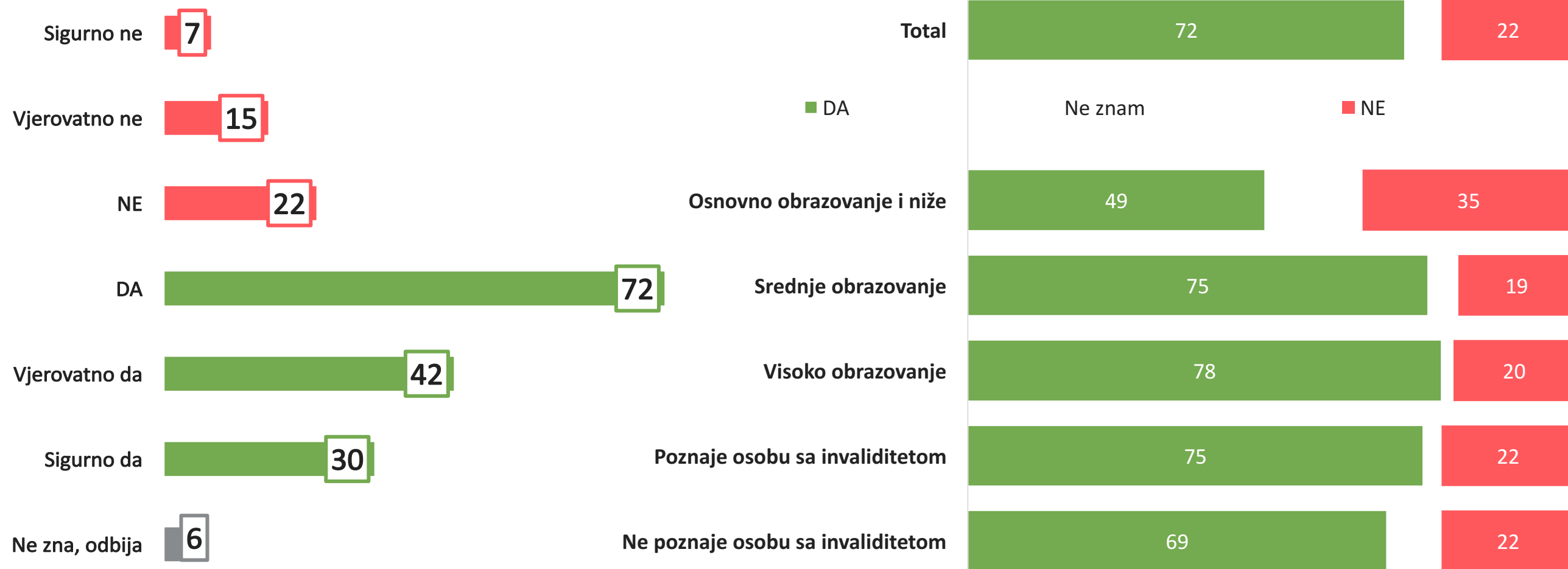
Dok sa jedne strane, deklarativno, dominira snažna podrška građana Crne Gore u pogledu učešća osoba sa invaliditetom na radnom tržištu, istovremeno šest od 10 građana vjeruje da se mjere za zapošljavanje ovih osoba ne primjenjuju u dovoljnoj mjeri u Crnoj Gori

Crna Gora sprovodi posebne mjere zapošljavanja osoba sa invaliditetom, a ljudi imaju različite stavove prema ovakvom stavu Crne Gore. Pročitacu vam neke stavove, a vi mi recite koji od njih je najbliži vašem? Bez obzira na Vaš lični stav prema ovim posebnim mjerama zapošljavanja osoba sa invaliditetom, šta biste rekli, u kojoj mjeri se one zapravo sprovode u Crnoj Gori?

Istovremeno, skoro tri četvrtine građana Crne Gore smatra da u ovom trenutku postoji diskriminacija osoba sa invaliditetom u pogledu ostvarivanja njihovih radnih prava. Suprotnog stava su češće od prosjeka građani osnovnog obrazovanja, dok veći stepen neznanja pokazuju građani koji nemaju lični kontakt sa osobama sa invaliditetom

A što biste rekli da li u ovom trenutku postoji diskriminacija osoba sa invaliditetom u domenu ostvarivanja njihovih radnih prava?

Dok više od polovine građana Crne Gore u prvi plan ističe da je samo nezapošljavanje osoba sa invaliditetom najčešći oblik diskriminacije u ovom trenutku, istovremeno petina građana nema jasnu sliku o mogućim oblicima diskriminacije koje ove osobe iskuse. Sam odnos kolega i poslodavaca prema osobama sa invaliditetom kao najčešće domene diskriminacije najčešće navode mlađi građani i građani sa stečenim visokim obrazovanjem.

Šta mislite koji se oblici diskriminacije najčešće dešavaju?

Spontani odgovori

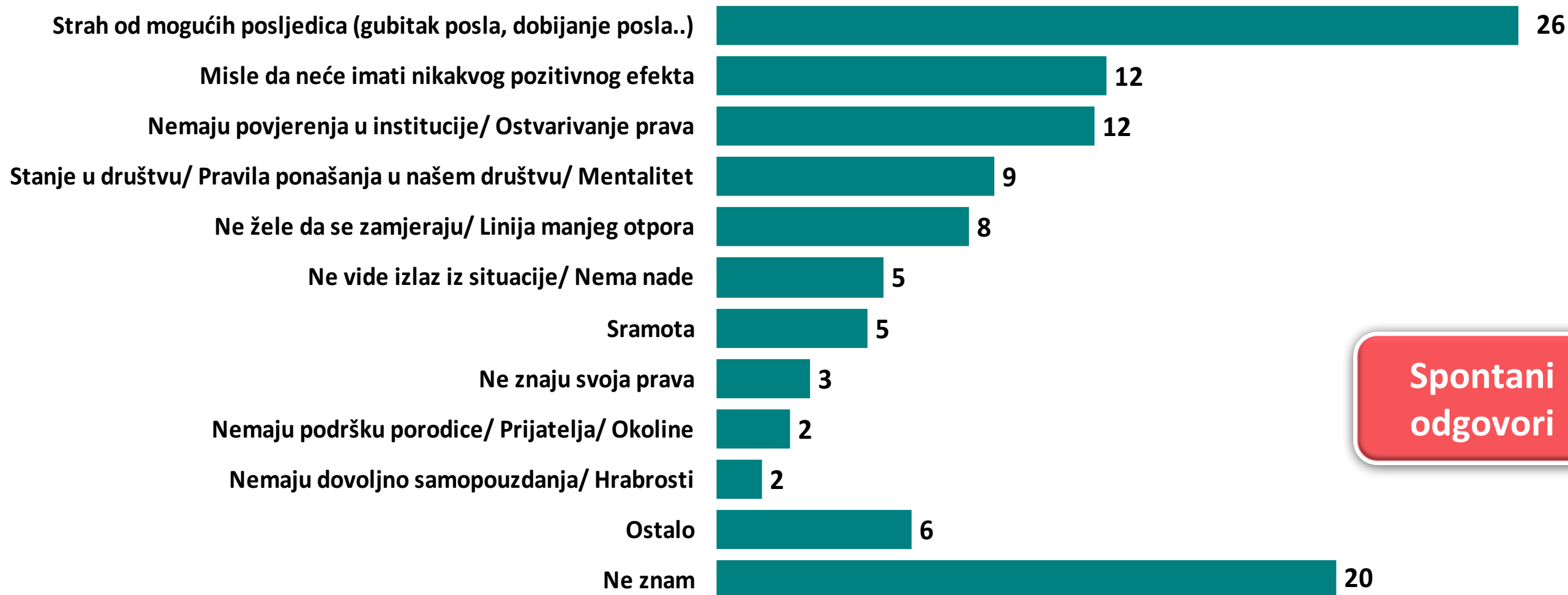
U prosjeku, skoro dve trećine građana Crne Gore smatra da je veći broj slučajeva diskriminacije osoba sa invaliditetom tokom zapošljavanja ili obavljanja posla koji se ne prijavljuju nadležnim organima. Veći stepen neodgovora ili suprotnog stava se registruje kod pojedinih socio-demografskih grupa.

Na kraju, što biste rekli, da li je veći broj slučajeva diskriminacije osoba sa invaliditetom prilikom zapošljavanja i rada koji se prijavljuje ili koji se ne prijavljuje nadležnim organima?

Četvrtina građana koji smatraju da je veći broj slučajeva diskriminacije koji se ne prijavljuje nadležnim ustanovama nalaze da je to, prije svega, zbog straha osoba sa invaliditetom da se odluče na ovaj faktor. Od ostalih faktora se učestalo navode različiti oblici naučene bespomoćnosti osoba sa invaliditetom, ali i nedostatak povjerenja u institucije i nedostatak podrške kako bliže okoline, tako i samog društva i sistema vladavine prava.

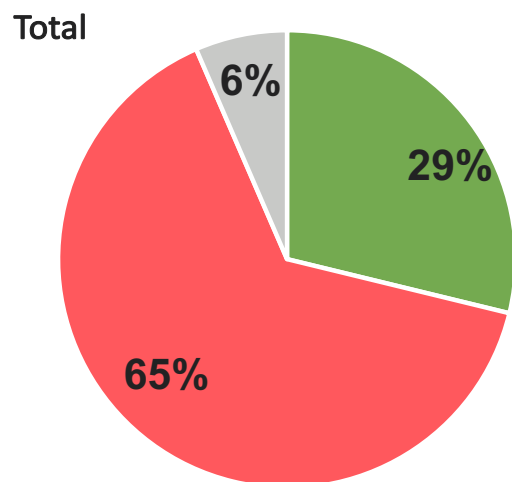
Što mislite zbog čega je to tako?

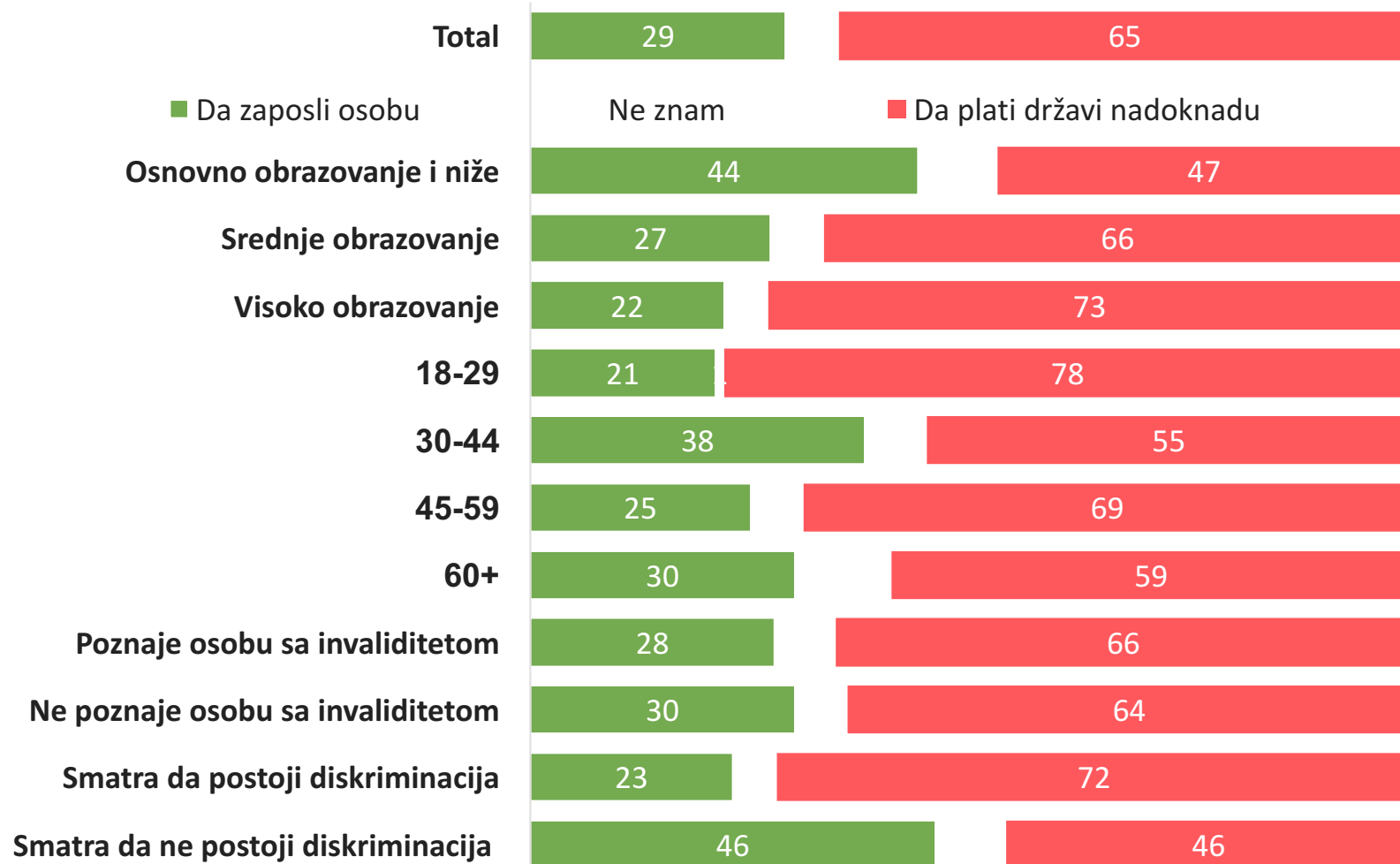
Spontani odgovori

U skladu sa prethodnim nalazima, dominira uvjerenje da poslodavci u Crnoj Gori još uvijek nijesu spremni da zaposle osobu sa invaliditetom. Ponovo se registruju diskrepance u ovakvom mišljenju kod pojedinih sociodemografskih grupa stanovništva.

Koja od sljedeće dvije tvrdnje je lično bliža vašem mišljenju?

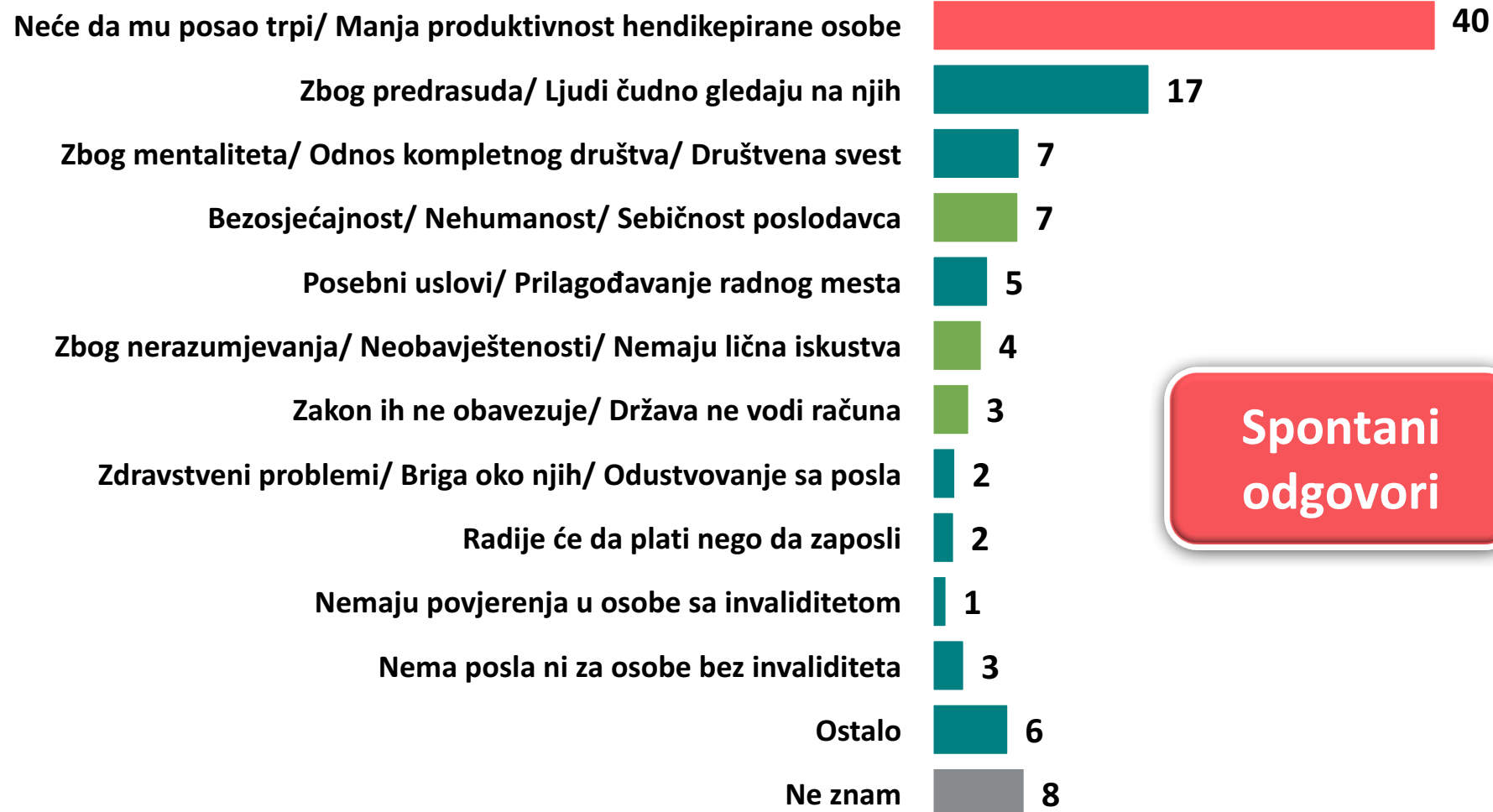

- U Crnoj Gori većina poslodavaca bi radije bila spremna da zaposli osobu sa invaliditetom i na taj način joj pomogne nego da plati državi nadoknadu zbog njihovog nezapošljavanja
- U Crnoj Gori bi većina poslodavca radije bila spremna da plati državi potrebnu nadoknadu nego da prihvati da zaposli osobu sa invaliditetom
- Ne zna, odbija

Četiri od 10 građana Crne Gore koji smatraju da bi poslodavci radije platili nadoknadu državi nego zaposlili osobu sa invaliditetom kao osnovni razlog za ovakav stav poslodavca vide u samoj osobi sa invaliditetom, odnosno u percepciji njih kao nekoga ko nije dovoljno produktivan ili zbog koga će posao trpjeti.

Što mislite, zbog čega je to tako? Molim vas za što konkretniji odgovor?

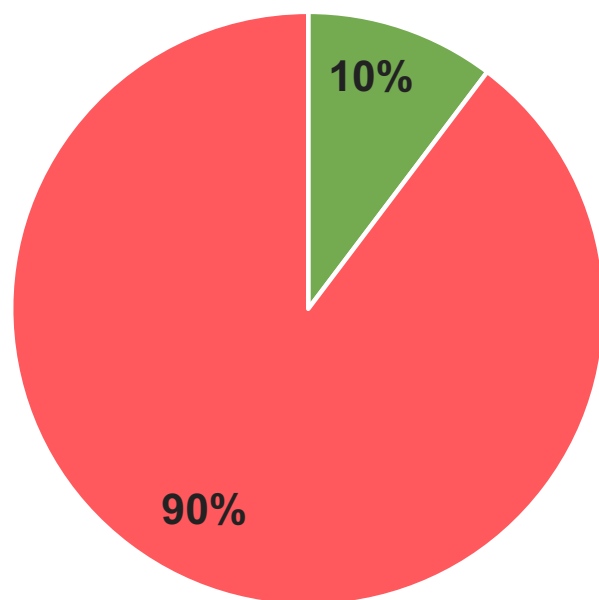
Spontani
odgovori

- Svaki peti građanin navodi faktore koji se tiču opšteg mentaliteta i postojećih predrasuda prema osobama sa invaliditetom
- 14% građana navodi da je to zbog negativnog stava poslodavaca, njihove neobavještenosti, ali i zbog neobavezujućeg zakona da se poslodavci ponašaju drugačije

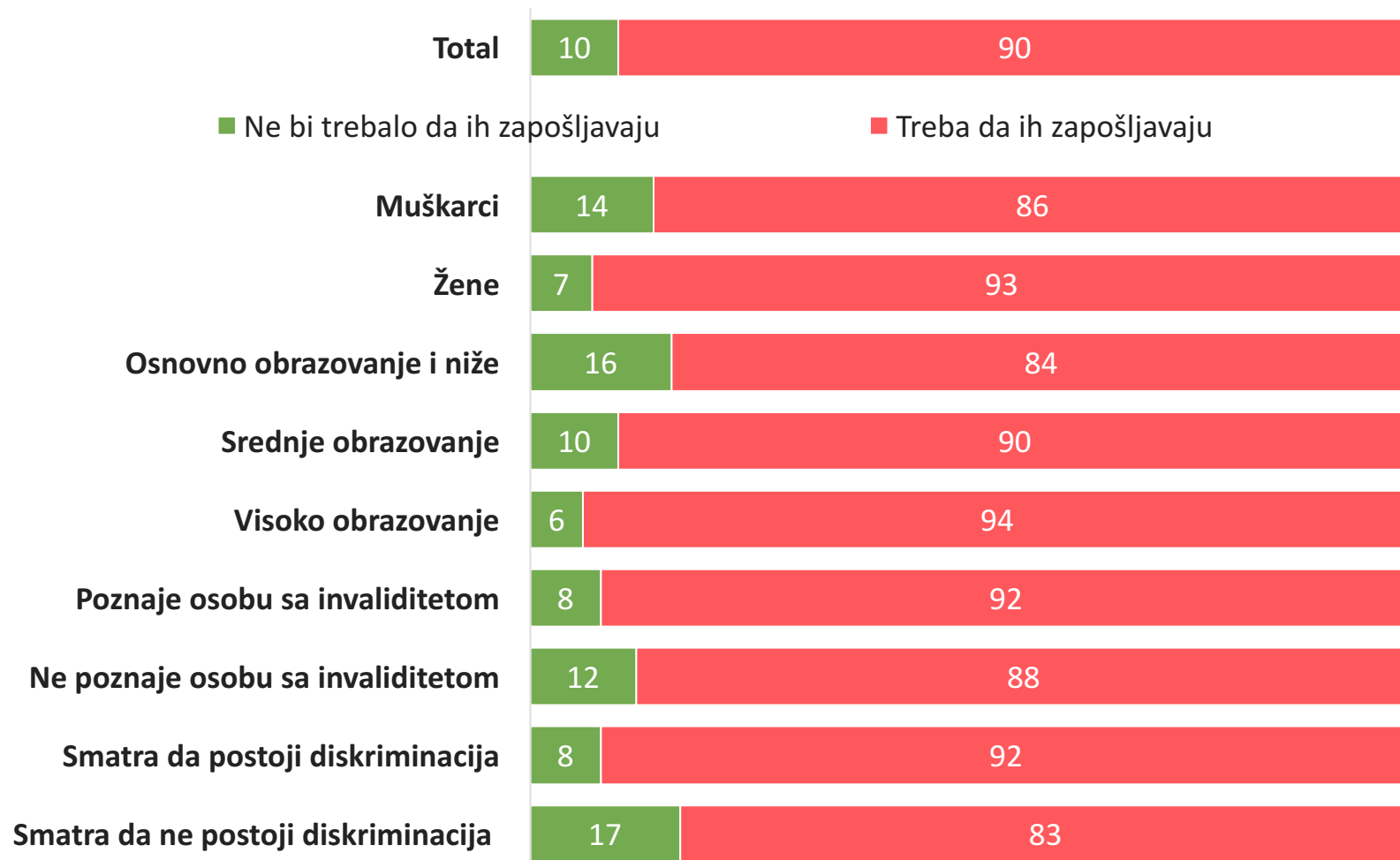
Ipak, svaki deseti građanin Crne Gore smatra da osobe sa invaliditetom i ne bi trebalo da rade ukoliko bi država za njih izdvajala dovoljno novca na godišnjem nivou. Ovakav rezultat ukazuje na to da je inkluzivni stav građana Crne Gore prema ovim osobama, ne samo u radnoj sferi, već i generalno, još uvek bliži deklarativnom nivou, nego prihvatanju ovih osoba kao neodvojivog dijela društva.

Koja od sljedeće dvije tvrdnje je lično bliža vašem mišljenju?

Total

- Kada bi se na godišnjem nivou izdvajalo dovoljno novca za osobe sa invaliditetom koji bi omogućio da ove osobe neometano vode svoj svakodnevni život onda uopšte ne bi bilo potrebno zapošljavati ih
- Bez obzira na to koliko se novca pomoći izdvaja za osobe sa invaliditetom važno je da one budu zaposlene kako bi se osjetile kao dio društva Crne Gore

Centar za građansko obrazovanje (CGO)

Centar za građansko obrazovanje
Centre for Civic Education

ZAVOD ZA ZAPOS LJAVANJE CRNE GORE
EMPLOYMENT AGENCY OF MONTENEGRO

